Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

14. juuni 2017*

Eelotsusetaotlus — Tarbijakaitse — Vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlus — Direktiiv 2008/52/EÜ — Direktiiv 2013/11/EL — Artikli 3 lõige 2 — Tarbijate esitatud vastuväide krediidiasutuse algatatud maksekäsumenetluses — Õigus pöörduda kohtusse — Siseriiklikud õigusnormid, mis näevad ette kohustuse kasutada vahendusmenetlust — Kohustus kasutada juristi abi — Kohtusse esitatava hagi vastuvõetavus

Kohtuasjas C-75/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunale Ordinario di Verona (Verona esimese astme kohus, Itaalia) 28. jaanuari 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 10. veebruaril 2016, menetluses

Livio Menini,

Maria Antonia Rampanelli

versus

Banco Popolare Società Cooperativa,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud E. Regan, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund, ja S. Rodin,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikus menetluses ja 24. novembri 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* D. Del Gaizo,

— Saksamaa valitsus, esindajad: M. Hellmann ja T. Henze,

— Euroopa Komisjon, esindajad: E. Montaguti, C. Valero ja M. Wilderspin,

olles 16. veebruari 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiivi 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta) (ELT 2013, L 165, lk 63), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiivi 2008/52/EÜ vahendusmenetluse teatavate aspektide kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2008, L 136, lk 3).

2 Taotlus on esitatud Livio Menini ja Maria Antonia Rampanelli ning Banco Popolare Società Cooperativa vahelises vaidluses, mille ese on Banco Popolares L. Meninile ja M. A. Rampanellile kuuluva jooksevkonto võla jäägi maksmine pärast seda, kui Banco Popolare oli neile avanud krediidi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2008/52

3 Direktiivi 2008/52 põhjendustes 8 ja 13 on märgitud:

„(8) Käesoleva direktiivi sätteid tuleks kohaldada üksnes piiriüleste vaidluste puhul toimuva vahendusmenetluse suhtes, kuid miski ei peaks takistama liikmesriike kohaldamast selliseid sätteid ka siseriiklike vahendusmenetluste suhtes.

[…]

(13) Käesolevas direktiivis sätestatud vahendusmenetlus peaks olema vabatahtlik, lähtudes sellest, et pooled vastutavad ise menetluse eest ja võivad seda juhtida, nagu ise soovivad, ning võivad selle ka igal ajal lõpetada. […]“.

4 Selle direktiivi artikkel 1 näeb ette:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on hõlbustada alternatiivsete vaidlustelahendamise menetluste kättesaadavust ja edendada vaidluste rahumeelset lahendamist, soodustades vahendusmenetluse kasutamist ning tagades tasakaalu vahendus- ja kohtumenetluste vahel.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse piiriüleste vaidluste puhul tsiviil- ja kaubandusasjade suhtes, välja arvatud selliste õiguste ja kohustuste suhtes, mis ei ole asjakohaste kohaldatavate õigusaktide alusel poolte otsustada. Käesolevat direktiivi ei kohaldata eelkõige maksu-, tolli- ja haldusasjades ega riigi vastutuse suhtes tegude või tegevusetuse eest riigivõimu teostamisel (*acta iure imperii*).

[…]“.

5 Direktiivi artikli 2 lõige 1 sätestab:

„Käesolevas direktiivis käsitatakse vaidlust piiriülesena juhul, kui vähemalt ühe poole alaline elu- või asukoht või harilik viibimiskoht on muus liikmesriigis kui menetluse teistel pooltel kuupäeval, mil:

a) osapooled nõustuvad pärast vaidluse teket vahendusmenetluse kasutamisega;

b) vahendusmenetluse kasutamist nõuab kohus;

c) siseriiklikust õiguse kohaselt tekib kohustus kasutada vahendusmenetlust või

d) pooltele tehakse artikli 5 kohane ettepanek.“

6 Direktiivi artikli 3 punktis a toodud määratluse kohaselt on mõiste „vahendusmenetlus“ mis tahes nimetusega struktureeritud protsess, kus vaidluse kaks või enam poolt püüavad vabatahtlikkuse alusel vahendaja abil ise oma vaidluse lahendamise suhtes kokkuleppele jõuda. Nimetatud protsessi võivad algatada pooled või seda võib soovitada või nõuda kohus või see võidakse ette näha liikmesriigi õigusega.

7 Direktiivi 2008/52 artikli 5 lõige 2 sätestab:

„Käesolev direktiiv ei piira siseriiklike õigusaktide sätteid, mille alusel on vahendusmenetluse kasutamine kas enne kohtumenetlust või selle ajal kohustuslik või mille alusel kehtestatakse selle suhtes ergutusi või karistusi, eeldusel, et nimetatud õigusaktid ei takista pooli kasutamast oma õigust kohtusüsteemi poole pöörduda.“

Direktiiv 2013/11

8 Direktiivi 2013/11 põhjendustes 16, 19 ja 45 on märgitud järgmist:

„(16) […] Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada tarbijate poolt kauplejate vastu esitatud kaebuste suhtes. Seda ei tohiks kohaldada kauplejate poolt tarbijate vastu esitatud kaebuste ega kauplejatevaheliste vaidluste suhtes. Samas ei tohiks sellega takistada liikmesriikides selliste sätete vastuvõtmist või säilitamist, mis käsitlevad selliste vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusi.

[…]

(19) Mõned kehtivad liidu õigusaktid juba sisaldavad vaidluste kohtuvälist lahendamist käsitlevaid sätteid. Õiguskindluse tagamiseks tuleks ette näha, et vastuolu korral on käesolev direktiiv ülimuslik, välja arvatud juhul, kui selgesõnaliselt on sätestatud teisiti. Eelkõige ei tohiks käesolev direktiiv piirata [direktiivi 2008/52], milles on juba sätestatud liidu tasandil vahendussüsteemide raamistik piiriüleste vaidluste jaoks, piiramata kõnealuse direktiivi kohaldamist siseriiklike vahendusmenetluste suhtes. Käesolev direktiiv on ette nähtud horisontaalseks kohaldamiseks vaidluste kohtuvälise lahendamise igat liiki menetluste suhtes, sealhulgas [direktiiviga 2008/52] hõlmatud menetluste suhtes.

[…]

(45) Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele on põhiõigused, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47. Seetõttu ei tohiks vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlused olla kavandatud asendama kohtumenetlust ning ei tohiks võtta tarbijatelt või kauplejatelt õigust pöörduda õiguskaitse saamiseks kohtusse. Käesolev direktiiv ei

tohiks takistada pooltel pöörduda kohtusse. Kui vaidlust ei saa lahendada asjaomase vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse abil, mille tulemus ei ole siduv, ei tohiks pooli hiljem takistada algatamast kõnealuse vaidluse suhtes kohtumenetlust. Liikmesriigid peaksid saama vabalt valida selle eesmärgi saavutamiseks asjakohased vahendid. Muu hulgas peaks neil olema võimalus ette näha, et aegumistähtajad ei lõppe vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse kestel.“

9 Direktiivi artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata tarbijakaitse kõrge taseme saavutamisega kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, tagades, et tarbijad saavad vabatahtlikkuse alusel esitada kauplejate vastu kaebusi üksustele, kes pakuvad sõltumatuid, erapooletuid, läbipaistvaid, tõhusaid, kiireid ja õiglasi vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusi. Käesolev direktiiv ei piira siseriiklike õigusaktide kohaldamist, mille kohaselt on sellistes menetlustes osalemine kohustuslik, tingimusel et kõnealused õigusaktid ei takista pooli kasutamast oma õigust pöörduda kohtusse.“

10 Direktiivi artiklis 3 on sätestatud:

„1. Kui käesoleva direktiivi säte on vastuolus tarbija poolt kaupleja vastu algatatud vaidluse kohtuvälise lahendamise menetlust käsitleva liidu muu õigusakti sättega, on ülimuslik käesoleva direktiivi säte, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira [direktiivi 2008/52] kohaldamist.

[…]“.

11 Direktiivi artikkel 4 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „tarbija“ – füüsiline isik, kes tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema kaubandus-, ettevõtlus-, oskus- või kutsetegevusega;

b) „kaupleja“ – füüsiline või juriidiline isik, olenemata sellest, kas ta on era- või avalik-õigusliku isiku omandis, kes tegutseb eesmärgil, mis on seotud tema kaubandus-, ettevõtlus-, oskus- või kutsetegevusega, sealhulgas tema nimel või ülesandel tegutsevate isikute kaudu;

c) „müügileping“ – leping, mille kohaselt kaupleja annab tarbijale üle või kohustub andma üle kauba omandiõiguse ning tarbija maksab või võtab kohustuse maksta selle hinna, sealhulgas leping, mille esemeks on nii kaubad kui ka teenused;

d) „teenuse osutamise leping“ – leping, välja arvatud müügileping, mille kohaselt kaupleja osutab või kohustub osutama tarbijale teenust ning tarbija maksab või kohustub maksma selle hinna;

e) „siseriiklik vaidlus“ – müügi- või teenuse osutamise lepingust tekkinud lepinguõiguslik vaidlus, mille puhul tarbija elukoht on kaupade või teenuste tellimise ajal samas liikmesriigis, kus on kaupleja asukoht;

f) „piiriülene vaidlus“ – müügi- või teenuse osutamise lepingust tekkinud lepinguõiguslik vaidlus, mille puhul tarbija elukoht on kaupade või teenuste tellimise ajal sellises liikmesriigis, mis ei ole kaupleja asukohaliikmesriik;

g) „vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlus“ – artiklis 2 osutatud menetlus, mis vastab käesolevas direktiivis sätestatud nõuetele ning mida viib läbi vaidluste kohtuvälise lahendamise üksus;

h) „vaidluste kohtuvälise lahendamise üksus“ – mis tahes nimetust kandev alaliselt tegutsev üksus, kes lahendab vaidlusi vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlust järgides ning kes on kantud nimekirja kooskõlas artikli 20 lõikega 2;

i) „pädev asutus“ – ametiasutus, mille liikmesriik on määranud käesoleva direktiivi rakendamise eesmärgil ning mis on asutatud riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil.

2. Kaupleja asukoht on:

— kaupleja tegevuskoht, kui kauplejaks on füüsiline isik,

— registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht, kui kauplejaks on äriühing või muu juriidiline isik või füüsiliste või juriidiliste isikute ühendus, sealhulgas filiaali, esinduse või muu asutuse asukoht.

3. Vaidluste kohtuvälise lahendamise üksuse asukoht on:

— koht, kus ta teeb vaidluste kohtuvälise lahendamise toiminguid, kui üksust haldab füüsiline isik,

— koht, kus juriidiline isik või füüsiliste või juriidiliste isikute ühendus teostab vaidluste kohtuvälise lahendamise toiminguid, või kus on ta registrijärgne asukoht, kui üksust haldab juriidiline isik või füüsiliste või juriidiliste isikute ühendus,

— koht, kus on ametiasutuse või muu avalik-õigusliku isiku asukoht, kui üksust haldab ametiasutus või muu avalik-õiguslik isik.“

12 Direktiivi 2013/11 artikkel 8 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad, et vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlused on tõhusad ja vastavad järgmistele nõuetele:

a) vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlus on mõlemale poolele kättesaadav ja kergesti juurdepääsetav nii interneti vahendusel kui ka interneti vahenduseta, olenemata sellest, kus nad asuvad;

b) pooltel on juurdepääs menetlusele, ilma et neid kohustataks kasutama juristi või õigusnõustajat, kuid menetluse ajal ei võeta pooltelt õigust sõltumatule nõustamisele ega võimalust, et neid esindab või abistab kolmas isik menetluse kõikides etappides;

c) vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlus on tarbijaile kättesaadav tasuta või sümboolse menetlustasu eest;

[…]“.

13 Selle direktiivi artikkel 9 sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluses:

[…]

b) pooli teavitatakse, et neil ei ole kohustust kasutada juristi või õigusnõustajat, kuid nad võivad menetluse igas etapis taotleda sõltumatut nõustamist, olla esindatud kolmanda isiku poolt või saada kolmandalt isikult abi;

[…]

2. Vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlustes, mille eesmärk on vaidluse lahendamine soovituslikku lahendust sisaldava ettepaneku abil, tagavad liikmesriigid, et:

a) pooltel on igal ajal võimalus menetlusest loobuda, kui menetluse teostamise viis neid ei rahulda. Neid teavitatakse sellest õigusest enne menetluse algust. Kui kaupleja kohustuslik osalemine vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluses on siseriiklike eeskirjadega ette nähtud, kohaldatakse käesolevat punkti ainult tarbija suhtes;

[…]

3. Kui kooskõlas siseriikliku õigusega on ette nähtud, et vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluste tulemused muutuvad kauplejale siduvaks, kui tarbija on soovitusliku lahendusega nõustunud, käsitatakse artikli 9 lõiget 2 ainult tarbijale kohalduvana.“

14 Sama direktiivi artikkel 12 näeb ette:

„1. Liikmesriigid tagavad, et pooltelt, kes kasutavad vaidluse lahendamisel vaidluse kohtuvälise lahendamise menetlusi, mille tulemus ei ole siduv, ei võeta hiljem asjaomase vaidluse suhtes kohtumenetluse algatamise õigust aegumistähtaegade möödumise tõttu vaidluse kohtuvälise lahendamise menetluse jooksul.

2. Lõige 1 ei piira sätteid aegumistähtaegade kohta, mis sisalduvad nendes rahvusvahelistes lepingutes, mille osalised liikmesriigid on.“

Itaalia õigus

15 Direktiivi 2008/52 Itaalia õigusesse üle võtnud 4. märtsi 2010. aasta seadusandliku dekreedi nr 28 (millega rakendatakse 18. juuni 2009. aasta seaduse nr 69 artiklit 60, mis käsitleb vahendusmenetlust tsiviil- ja kaubandusvaidluste lahendamiseks (Decreto legislativo n. 28 Attuazione dell’articolo 60 della legge 18 giugno 2009, n. 69, in materia di mediazione finalizzata alla conciliazione delle controversie civili e commerciali) (*GURI* nr 53, 5.3.2010, lk 1; edaspidi „seadusandlik dekreet nr 28/2010“), *ratione temporis* kohaldatavas redaktsioonis, artikli 4 lõige 3 näeb ette:

„Volituste andmisel on jurist kohustatud teavitama õigusabi saajat võimalusest kasutada vahendusmenetlust, mida reguleerib käesolev dekreet, ja artiklites 17 ja 20 ette nähtud maksusoodustusi. Samuti teatab jurist õigusabi saajale juhtudest, mil vahendusmenetluse läbimine on hagi menetlusse võtmise eeltingimus. See teave tuleb anda selgelt ja kirjalikult. Teavitamiskohustuse rikkumise korral võib juristi ja õigusabi saaja vahel sõlmitud lepingu tühistada. […]“

16 Seadusandliku dekreedi nr 28/2010 artikkel 5 sätestab:

„[…]

1-*bis*. Kui keegi kavatseb anda kohtusse vaidluse […] kindlustus-, panga- ja finantslepingute valdkonnas, peab ta juristi abi kasutades eelnevalt läbima käesolevas dekreedis sätestatud vahendusmenetluse või 8. oktoobri 2007. aasta seadusandlikus dekreedis nr 179 ette nähtud lepitusmenetluse või 1. septembri 1993. aasta seadusandlikus dekreedis nr 385 selle hiljem muudetud redaktsioonis ette nähtud pangandus- ja krediidialaste seaduste tervikteksti artiklis 128-*bis* sätestatud menetluse seal reguleeritud valdkondades. Vahendusmenetluse läbimine on hagi menetlusse võtmise eeltingimus. […]

[…]

2-*bis*. Kui vahendusmenetluse läbimine on hagi menetlusse võtmise eeltingimus, loetakse see tingimus täidetuks, kui esimene kohtumine vahendaja juures lõpeb kokkuleppele jõudmata.

[…]

4. Lõikeid 1-*bis* ja 2 ei kohaldata:

a) maksekäsumenetlustes, sh vastuväitemenetluses, kuni on otsustatud esialgse õiguskaitse korras täitmise ja peatamise taotluste üle;

[…]“.

17 Selle dekreetseaduse artikkel 8 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui on esitatud vahendustaotlus, määrab vahendusorgani vastutav töötaja vahendaja ning määrab kindlaks poolte esimese kohtumise, mis toimub hiljemalt kolmkümmend päeva pärast taotluse esitamist. Taotlus ja esimese kohtumise kuupäev tehakse teisele poolele teatavaks kõigi sobivate vahendite kaudu, et tagada selle teabe kättesaamine ka taotleja poolt. Esimesel kohtumisel ja järgmistel kohtumistel peavad pooled kuni menetluse lõpuni osalema koos juristiga. […]

[…]

4-*bis*. Kui menetluspool on jätnud vahendusmenetluses mõjuva põhjuseta osalemata, võib kohus seda järgnevas kohtumenetluses tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 116 teise lõigu kohaselt tõendina arvesse võtta. Kohus mõistab menetlusosaliselt, kes on jätnud artiklis 5 nimetatud juhtudel vahendusmenetluses mõjuva põhjuseta osalemata, riigikassasse tasumiseks välja summa, mis vastab kohtumenetluse eest ette nähtud riigilõivu summale.

[…]“.

18 6. augusti 2015. aasta seadusandliku dekreediga nr 130, millega rakendatakse direktiiv 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (decreto legislativo n. 130 Attuazione della direttiva 2013/11/UE sulla risoluzione alternativa delle controversie dei consumatori, che modifica il regolamento (CE) n. 2006/2004 e la direttiva 2009/22/CE) (*GURI* nr 191, 19.8.2015; edaspidi „seadusandlik dekreet nr 130/2015“) lisati 6. septembri 2005. aasta seadusandlikku dekreeti nr 206, millega kehtestatakse tarbijakaitseseadustik (decreto legislativo n. 206, recante Codice del consumo) (*GURI* nr 235, 8.10.2005; edaspidi „tarbijakaitseseadustik“), jaotis II-*bis* pealkirjaga „Vaidluste kohtuväline lahendamine“. Tarbijakaitseseadustiku, mida on muudetud seadusandliku dekreediga nr 130/2015, uues jaotises paiknev artikkel 141 sätestab:

„[…]

4. Käesoleva jaotise sätteid kohaldatakse vabatahtlike kohtuväliste menetluste suhtes, mille eesmärk on lahendada riigisiseseid ja piiriüleseid vaidlusi Euroopa Liidu residentidest või seal alaliselt asuvate tarbijate ja kauplejate vahel, sh telemaatiliselt, ning mille raames kohtuvälise lahendamise organ teeb lahendusettepaneku või korraldab poolte kohtumise, et soodustada rahumeelse kokkuleppe saavutamist, ning eelkõige kohaldatakse neid tarbijavaidlusi lahendavate vahendusorganite suhtes, mis on kantud [seadusandliku dekreedi nr 28/2010] artikli 16 lõigetes 2 ja 4 nimetatud eriosasse, ja teiste kohtuvälise lahendamise organite suhtes, mis on asutatud või on kantud loeteludesse, mida peavad ja mille üle teostavad järelevalvet lõike 1 punktis i nimetatud asutused. […]

[…]

6. Ei piirata järgmiste sätete kohaldamist, mis näevad ette kohustuslikud vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlused:

a) [seadusandliku dekreedi nr 28/2010] artikli 5 lõige 1-*bis*, mis reguleerib juhtumeid, mil hagi menetlusse võtmise eeltingimus on tsiviil- ja kaubandusasjades tekkinud vaidluste lahendamiseks mõeldud vahendusmenetluse läbimine;

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

19 Banco Popolare avas L. Meninile ja M. A. Rampanellile kolme järjestikuse lepingu alusel krediidi jooksevkonto, et nad saaksid osta aktsiaid, sealhulgas neid, mille emiteeris Banco Popolare ise või teised talle kuuluvad äriühingud.

20 15. juunil 2015 sai Banco Popolare L. Menini ja M. A. Rampanelli vastu maksekäsu summas 991 848,21 eurot, mis vastab tema sõnul 16. juulil 2009 sõlmitud hüpoteeklaenulepingu alusel avatud krediidi jooksevkontol oleva võla jäägile. L. Menini ja M. A. Rampanelli esitasid selle maksekäsu peale vastuväite ja palusid sellega seotud esialgsed täitmise tagamise meetmed peatada.

21 Eelotsusetaotluse esitanud Tribunale Ordinario di Verona (Verona esimese astme kohus, Itaalia) märgib, et siseriikliku õiguse kohaselt on niisugune vastuväitemenetlus vastuvõetav ainult tingimusel, et pooled on seadusandliku dekreedi nr 28/2010 artikli 5 lõigete 1-*bis* ja 4 alusel eelnevalt algatanud vahendusmenetluse. Ta märgib ühtlasi, et tema menetluses olev vaidlus kuulub tarbijakaitseseadustiku (muudetud seadusandliku dekreediga nr 130/2015, millega võeti Itaalia õigusesse üle direktiiv 2013/11) kohaldamisalasse. Nimelt oleks L. Meninit ja M. A. Rampanellit tulnud käsitada tarbijatena selle direktiivi artikli 4 punkti a tähenduses, kuna nad olid sõlminud lepingud, mida võib liigitada „teenuse osutamise lepinguteks“ nimetatud direktiivi artikli 4 punkti d tähenduses.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei ole selge, kas asjaolu, et direktiiv 2013/11 viitab sõnaselgelt direktiivile 2008/52, tähendab, et nendest direktiividest esimene kavatses jätta liikmesriikidele õiguse näha tarbijaid puudutavate vaidluste puhul ette kohustuse kasutada vahendusmenetlust, mitte aga vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlust, mis on ette nähtud direktiivis 2013/11. Nimelt ei oleks direktiivi 2008/52 artikli 5 lõige 2, mis lubab liikmesriikidel näha kohtuasjade vastuvõetavuse tingimusena ette vahendusmenetluse, kohustuslikku laadi norm, jättes selle valiku liikmesriikide enda teha.

23 Sellegipoolest leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kohustuslikku vahendusmenetlust käsitlevad Itaalia õigusnormid on vastuolus direktiiviga 2013/11. Nimelt kehtestas viimati nimetatud direktiiv tarbijaid käsitlevate vaidluste jaoks ühtse, ainsa ja harmoniseeritud süsteemi, mis seob liikmesriike selle direktiivi eesmärgi saavutamisega. Viimane peaks olema seega kohaldatav ka direktiivis 2008/52 viidatud menetlustele.

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab veel asjaolu, et direktiivi 2013/11 artikkel 9 jätab pooltele mitte üksnes võimaluse vaidluste kohtuvälises menetluses osaleda või mitte, vaid ka igal hetkel menetlusest loobuda, mistõttu liikmesriigi õiguses ette nähtud kohustus kasutada vahendusmenetlust asetaks tarbija ebasoodsamasse olukorda kui see, milles ta oleks juhul, kui niisugune menetlus oleks üksnes vabatahtlik.

25 Lõpetuseks on eelotsusetaotluse esitanud kohus arvamusel, et liikmesriigi õiguses ette nähtud kohustuslik vahendusmenetlus on vastuolus direktiivi 2013/11 artikli 9 lõikega 2, kuivõrd siseriiklikus menetluses ei saa pooled vahendusmenetlusest igal hetkel ja tingimusteta loobuda, kui selle menetluse teostamise viis neid ei rahulda. Nad võivad loobuda üksnes mõjuval põhjusel, vastasel juhul ootab neid rahatrahv, mida kohus peab määrama, isegi kui sellisel moel vahendusmenetlusest loobunud pool kohtumenetluse lõpus vaidluse võidaks.

26 Neil asjaoludel otsustas Tribunale Ordinario di Verona (Verona esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2013/11] artikli 3 lõike 2 osa, kus on sätestatud, et selle direktiivi kohaldamine „ei piira [direktiivi 2008/52] kohaldamist“, tuleb mõista nii, et sellega jäetakse liikmesriikidele võimalus näha ette kohustuslik vahendusmenetlus ainult juhtudel, mis ei kuulu [direktiivi 2013/11] kohaldamisalasse, see tähendab [direktiivi 2013/11] artikli 2 lõikes 2 osutatud juhtudel, lepinguvaidluste puhul, mis tulenevad muudest kui müügi- või teenuse osutamise lepingutest, nagu ka vaidluste puhul, mis ei puudutagi tarbijaid?

2. Kas [direktiivi 2013/11] artikli 1 osa, mis tagab tarbijatele võimaluse esitada kauplejate vastu kaebusi üksustele, kes pakuvad vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusi, tuleb tõlgendada nii, et selle sättega on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mis näeb mõne [direktiivi 2013/11] artikli 2 lõikes 1 nimetatud vaidluse puhul ette, et tarbijana käsitatava poole hagi kohtumenetlusse võtmise eeltingimus on vahendusmenetluse kasutamine, ja igal juhul on sellega vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mis näeb tarbijale, kes osaleb seoses mõne eelnimetatud vaidlusega vahendusmenetluses, ette kohustuse kasutada õigusabi ja katta sellega seotud kulud ning võimaldab vahendusmenetluses mitte osaleda ainult mõjuval põhjusel?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

27 Itaalia ja Saksamaa valitsus vaidlustavad eelotsusetaotluse vastuvõetavuse põhjusel, et direktiiv 2013/11 ei ole põhikohtuasja vaidlusele kohaldatav. Itaalia valitsus väidab, et see vaidlus on kaupleja poolt tarbijate vastu algatatud maksekäsumenetluse jätkuks ja järelikult jääb see direktiivi 2013/11 kohaldamisalast välja. Saksamaa valitsus aga leiab, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei täpsusta, kas seadusandliku dekreediga nr 28/2010 kehtestatud vahendusmenetlus kujutab endast „vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlust“ „vaidluste kohtuvälise lahendamise üksuses“, nagu need on määratletud direktiivis 2013/11, mis on ainus juhtum, mille esinemisel seda direktiivi saaks kohaldada.

28 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika selgitab, et viimane saab liikmesriigi kohtu esitatud taotluse tagasi lükata vaid siis, kui on ilmselge, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega või kui kõnealune probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada talle esitatud küsimustele tarviliku vastuse andmiseks vajalikud faktilised ja õiguslikud asjaolud (kohtuotsus, 14.3.2013, Allianz Hungária Biztosító jt, C-32/11, EU:C:2013:160, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

29 Käesoleval juhul näib siiski, et küsimus, kas direktiiv 2013/11 on põhikohtuasjas kohaldatav, on lahutamatult seotud käesoleva eelotsusetaotlusega esitatud küsimustele antavate vastustega. Neil asjaoludel on Euroopa Kohus pädev esitatud küsimusele vastama (vt analoogia alusel kohtuotsus, 7.3.2017, X ja X, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

Esimene küsimus

30 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2013/11 artikli 3 lõiget 2, mis näeb ette, et selle direktiivi kohaldamine „ei piira“ direktiivi 2008/52 kohaldamist, tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused siseriiklikud õigusnormid nagu põhikohtuasjas, mis näevad direktiivi 2013/11 artikli 2 lõikes 1 viidatud vaidluste puhul ette kohustusliku vahendusmenetluse.

31 Olgu meenutatud, et direktiivi 2008/52 artikli 1 lõige 1 näeb ette, et selle direktiivi eesmärk on hõlbustada alternatiivsete vaidluste lahendamise menetluste kättesaadavust ja edendada vaidluste rahumeelset lahendamist, soodustades vahendusmenetluse kasutamist. Nimetatud artikli lõige 2 toonitab, et seda direktiivi kohaldatakse piiriüleste vaidluste puhul tsiviil- ja kaubandusasjade suhtes, see tähendab vastavalt artiklile 2 kõikide vaidluste puhul, kus vähemalt ühe poole alaline elu- või asukoht või harilik viibimiskoht on muus liikmesriigis kui menetluse teisel poolel.

32 Käesoleval juhul ei ole vaidlust selles, et põhikohtuasi ei ole niisugune piiriülene vaidlus.

33 Nagu nähtub ka direktiivi 2008/52 põhjendusest 8, ei takista muidugi miski liikmesriike kohaldamast seda direktiivi siseriiklikes vahendusmenetlustes, mis – nagu eelotsusetaotlusest ilmneb – oli Itaalia seadusandja valikuks. Samal eesmärgil tuletab direktiivi 2013/11 põhjendus 19 meelde, et direktiiv 2008/52 sätestab liidu tasandil vahendussüsteemide raamistiku piiriüleste vaidluste jaoks, piiramata kõnealuse direktiivi kohaldamist siseriiklike vahendusmenetluste suhtes.

34 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 60 märgib, ei saa asjaolu, et Itaalia seadusandja otsustas laiendada seadusandliku dekreedi nr 28/2010 kohaldamist riigisisestele vaidlustele, siiski laiendada direktiivi 2008/52 kohaldamisala, nagu see on määratletud direktiivi artikli 1 lõikes 2.

35 Siit järeldub, et kuna direktiivi 2008/52 ei kohaldata niisugusele vaidlusele nagu põhikohtuasjas, ei tule käesolevas asjas lahendada küsimust selle direktiivi seosest direktiiviga 2013/11. Mis puudutab küsimust, kas selle viimase direktiiviga on vastuolus niisugused siseriiklikud õigusnormid nagu põhikohtuasjas, siis see on just eelotsusetaotluse esitanud kohtu teise küsimuse ese ning järelikult tuleb seda selle raames analüüsida.

36 Eeltoodud kaalutlusi arvestades ei ole esimesele küsimusele vaja vastata.

Teine küsimus

37 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2013/11 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused siseriiklikud õigusnormid nagu põhikohtuasjas, mis näevad ette esiteks, et selle direktiivi artikli 2 lõikes 1 viidatud vaidluste puhul on vahendusmenetluse kohustuslik kasutamine nende samade vaidlustega seotud hagi vastuvõetavuse tingimus, teiseks, et niisuguse vahendusmenetluse raames peab tarbijat esindama jurist, ja kolmandaks, et tarbija tohib eelnevast vahendusmenetlusest loobuda vaid siis, kui ta toob selle otsuse põhjendamiseks mõjuvad põhjused.

38 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt analüüsida, kas direktiiv 2013/11 võib olla kohaldatav niisugusele õigusnormile nagu põhikohtuasjas.

39 Selles osas tuleb märkida, et vastavalt direktiivi 2013/11 artiklile 1 on selle direktiivi eesmärk tagada, et tarbijad saavad vabatahtlikkuse alusel esitada kauplejate vastu kaebusi vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluste kaudu.

40 Direktiiv 2013/11 ei ole kohaldatav mitte kõigile tarbijaid puudutavatele vaidlustele, vaid üksnes nendele menetlustele, mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele tingimustele, see tähendab esiteks peab menetlus olema algatatud tarbija poolt kaupleja vastu seoses müügi- või teenuselepingust tulenevate lepinguliste kohustustega; teiseks peab menetlus vastavalt direktiivi 2013/11 artikli 4 lõike 1 punktile g vastama nimetatud direktiivis sätestatud tingimustele ja selles osas olema eeskätt sõltumatu, erapooletu, läbipaistev, tõhus, kiire ja õiglane, ning kolmandaks peab menetlus toimuma vaidluste kohtuvälise lahendamise üksuse kaudu, see tähendab sama direktiivi artikli 4 lõike 1 punkti h kohaselt mis tahes nimetust kandva alaliselt tegutseva üksuse kaudu, kes lahendab vaidlusi vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlust järgides ning kes on kantud nimekirja kooskõlas direktiivi 2013/11 artikli 20 lõikega 2, millest on Euroopa Komisjoni teavitatud.

41 Määramaks kindlaks, kas direktiiv 2013/11 on kohaldatav niisugusele vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusele nagu põhikohtuasjas, tuleb uurida, kas need tingimused on täidetud.

42 Mis puudutab esimest tingimust, siis küsimus sellest, kas niisugune vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlus nagu põhikohtuasjas on algatatud mitte kaupleja, vaid tarbija poolt, jääb siseriikliku kohtu hinnata ja iga liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaldamisalasse. Järelikult, mis puudutab põhikohtuasja, siis on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne hinnata, kas maksekäsu vastuväide ning selle meetmega seotud esialgne täitmise peatamine kujutavad endast tarbija esitatud kaebust, mis on autonoomne võrreldes krediidiasutuse algatatud maksekäsumenetlusega nagu põhikohtuasjas.

43 Mis puudutab teist ja kolmandat tingimust, siis ei ole eelotsusetaotluses täpsustatud, kas Itaalia õiguses ette nähtud vahendusmenetlus toimub vaidluste kohtuvälise lahendamise üksuses vastavalt direktiivile 2013/11. Samuti on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas tarbijakaitseseadustiku, mida on muudetud seadusandliku dekreediga nr 130/2015, artikli 141 lõikes 4 viidatud üksus on vaidluste kohtuvälise lahendamise üksus, mis vastab direktiivis 2013/11 ette nähtud tingimustele, kuivõrd see on direktiivi kohaldamise tingimus.

44 Siit järeldub, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne teisiti, võib direktiiv 2013/11 olla kohaldatav niisugustele õigusnormidele nagu põhikohtuasjas.

45 Mis puutub eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimuses sisalduvasse kolme elementi ja esiteks, mis puudutab sellist vahendusmenetlust, mis on seda menetluse esemeks olevat vaidlust puudutava hagi vastuvõetavuse tingimuseks nagu see, mis on sätestatud seadusandliku dekreedi nr 28/2010 artikli 5 lõikes 1-*bis*, siis vastab tõele, et direktiivi 2013/11 artikli 1 esimene lause näeb tarbijatele ette võimaluse esitada „vabatahtlikkuse alusel“ kaebusi kauplejate vastu vaidluste kohtuvälise lahendamise üksustele.

46 Selles osas küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas selle artikli lõike 1 esimese lause sõnasõnalisel tõlgendamisel tohiksid liikmesriigid jätta niisuguse eelneva ja kohustusliku vahendusmenetluse alles vaid teatavat tüüpi vaidluste puhuks, mis ei kuulu selle direktiivi kohaldamisalasse.

47 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel siiski arvesse võtta mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks see säte on (kohtuotsus, 15.10.2014, Hoštická jt, C-561/13, EU:C:2014:2287, punkt 29).

48 Isegi kui direktiivi 2013/11 artikli 1 esimeses lauses kasutatakse väljendit „vabatahtlikkuse alusel“, tuleb selles osas märkida, et nimetatud artikli teine lause näeb liikmesriikidele sõnaselgelt ette võimaluse muuta vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlustes osalemine kohustuslikuks, eeldusel et niisugune õigusnorm ei takista pooltel teostamast oma õigust kohtusse pöörduda.

49 Seda tõlgendust toetab direktiivi 2008/52 artikli 3 punkt a, milles toodud määratluse kohaselt on vahendusmenetlus mis tahes nimetusega struktureeritud protsess, kus vaidluse kaks või enam poolt püüavad vabatahtlikkuse alusel ise oma vaidluse lahendamise suhtes kokkuleppele jõuda. Nimelt

võivad selle protsessi algatada pooled või seda võib soovitada või nõuda kohus, aga see võidakse ette näha liikmesriigi õigusega. Direktiivi 2008/52 artikli 5 lõike 2 kohaselt ei piira see direktiiv ka siseriiklike õigusaktide sätteid, mille alusel on vahendusmenetluse kasutamine kohustuslik, eeldusel, et nimetatud õigusaktid ei takista pooli kasutamast oma õigust kohtusüsteemi poole pöörduda.

50 Nagu nähtub direktiivi 2008/52 põhjendusest 13, ei seisne vahendusmenetluse vabatahtlikkus mitte selles, et pooled võivad vabalt seda menetlust kasutada või mitte kasutada, vaid asjaolus, et „pooled vastutavad ise menetluse eest ja võivad seda juhtida, nagu ise soovivad, ning võivad selle ka igal ajal lõpetada“.

51 Seega ei ole tähtis mitte vahendussüsteemi kohustuslikkus või vabatahtlikkus, vaid asjaolu, et säiliks poolte õigus pöörduda kohtusse. Sel eesmärgil, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 75 märkis, säilitavad liikmesriigid oma täie seadusandliku pädevuse, tingimusel et nad tagavad direktiivi 2013/11 kasuliku mõju.

52 Seetõttu asjaolu, et niisuguste siseriiklike õigusnormidega, nagu on kõne all põhikohtuasjades, mitte ainult ei kehtestatud kohtuvälist vahendusmenetlust, vaid muudeti selle kasutamine enne kohtuasutusse pöördumist ka kohustuslikuks, ei kahjusta direktiivi 2013/11 eesmärgi saavutamist (vt analoogia alusel kohtuotsus, 18.3.2010, Alassini jt, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, punkt 45).

53 Muidugi ei ole vaidlust selles, et seades seadusandliku dekreedi nr 28/2010 artikli 5 lõikes 1-*bis* viidatud valdkondades esitatud hagide vastuvõetavuse tingimuseks kohustusliku vahendusmenetluse kasutamise katse elluviimise, kehtestab põhikohtuasjas käsitlusel olev siseriiklik õigusnorm täiendava etapi, mis tuleb enne kohtusse pöördumist ületada. See tingimus võib riivata tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet (vt selle kohta kohtuotsus, 18.3.2010, Alassini jt, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, punkt 62).

54 Siiski tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et põhiõigused ei ole absoluutsed eelisõigused, vaid neile võib seada piiranguid, tingimusel, et need piirangud vastavad tõepoolest kõnealuse meetmega taotletud üldise huvi eesmärkidele ega kujuta taotletavat eesmärki silmas pidades ülemäärast ja talumatut sekkumist, mis kahjustaks selliselt tagatud õiguse olemust (kohtuotsus, 18.3.2010, Alassini jt, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

55 Ka kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 81, et kuigi 18. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Alassini jt (C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146) puudutab lepitusmenetlust, on selle raames Euroopa Kohtu arutluskäik ülekantav liikmesriikide õigusaktidele, millega kohustatakse kasutama muid kohtuväliseid menetlusi, nagu on vahendusmenetlus põhikohtuasjas.

56 Sellele vaatamata – nagu ilmneb sisuliselt ka direktiivi 2013/11 põhjendusest 45 – saavad liikmesriigid vabalt valida vahendeid, mida nad peavad asjakohaseks, et hoolitseda selle eest, et kohtu poole pöördumise võimalus ei oleks takistatud, arvestades sellega, et ühelt poolt asjaolu, et vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlus ei ole pooltele kohustuslik, ja teiselt poolt see, et niisuguse menetluse kestel aegumistähtajad ei lõpe, kujutavad endast kahte vahendit, mis on muu hulgas sobivad selle eesmärgi saavutamiseks.

57 Mis puudutab vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse tulemuse kohustuslikkust, siis nõuab direktiivi 2013/11 artikli 9 lõike 2 punkt a liikmesriikidelt, et need hoolitseksid selle eest, et kõnesoleva menetluse raames oleks pooltel võimalus sellest igal ajal loobuda, kui selle teostamise viis neid ei rahulda. Nimetatud direktiivi artikli 9 lõike 2 punkti b kohaselt vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse lõppedes pooli üksnes teavitatakse lahendusest, ning neil on õigus valida, kas sellega nõustuda või seda järgida või mitte.

58 Isegi kui direktiivi 2013/11 artikli 9 lõige 3 kehtestab siseriiklikele seadusandjatele võimaluse näha ette, et vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse tulemus on kauplejatele siduv, eeldab niisugune võimalus seda, et tarbija oleks pakutud lahendusega varem nõustunud.

59 Mis puudutab aegumistähtaegu, siis näeb direktiivi 2013/11 artikkel 12 ette, et liikmesriigid tagavad, et pooltelt, kes kasutavad vaidluse lahendamisel vaidluse kohtuvälise lahendamise menetlusi, ei võeta hiljem asjaomase vaidluse suhtes kohtumenetluse algatamise võimalust aegumistähtaegade möödumise tõttu nimetatud menetluse jooksul.

60 Lisaks peab vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlus direktiivi 2013/11 artikli 8 punkti a sõnastuse kohaselt olema mõlemale poolele kättesaadav ja kergesti juurdepääsetav nii interneti vahendusel kui ka interneti vahenduseta, olenemata sellest, kus nad asuvad.

61 Seega, vahendusmenetluse nõue kui hagi vastuvõetavuse tingimus võib olla tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega kooskõlas, kui selle menetluse tulemus ei ole pooltele siduv otsus, sellega ei kaasne olulist viivitust kohtusse hagi esitamisel, see peatab asjassepuutuvate nõuete aegumise ega tekita pooltele kulusid või tekitab väikseid kulusid, tingimusel et nimetatud lepitusmenetlust saab kasutada ka muul viisil kui elektroonilisel teel ja et erandjuhtudel või juhul, kui olukorra kiireloomulisus nõuab, on võimalik tagada esialgne õiguskaitse (vt selle kohta kohtuotsus, 18.3.2010, Alassini jt, C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, punkt 67).

62 Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas põhikohtuasjas käsitletavad siseriiklikud õigusnormid, eeskätt seadusandliku dekreedi nr 28/2010 artikkel 5 ning tarbijakaitseseadustiku, mida on muudetud seadusandliku dekreediga nr 130/2015, artikkel 141 ei takista pooli teostamast oma õigust pöörduda kohtusse, vastavalt direktiivi 2013/11 artiklis 1 sätestatud nõudele, kuivõrd see vastab eelmises punktis kirjeldatud nõuetele.

63 Sellisel juhul oleks vahendusmenetluse nõue kui hagi vastuvõetavuse tingimus tegelikult kooskõlas direktiivi 2013/11 artikliga 1.

64 Teiseks, mis puudutab tarbija kohustust kasutada vahendusmenetluses juristi abi, siis vastus sellele küsimusele tuleneb direktiivi 2013/11 artikli 8 punkti b sõnastusest. Nimelt sätestab see menetluse tõhusust puudutav artikkel, et liikmesriigid tagavad, et pooltel on juurdepääs vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusele, ilma et neid kohustataks kasutama juristi või õigusnõustajat. Lisaks näeb nimetatud direktiivi artikli 9 lõike 1 punkt b ette, et pooli teavitatakse, et neil ei ole kohustust kasutada juristi või õigusnõustajat.

65 Järelikult ei saa siseriiklik seadusandja nõuda, et vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusest osa võttev tarbija kasutaks tingimata juristi.

66 Kolmandaks ja lõpetuseks, mis puudutab küsimust, kas direktiivi 2013/11 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mille kohaselt tarbijad võivad vahendusmenetlusest loobuda üksnes siis, kui nad toovad selle otsuse põhjendamiseks mõjuvad põhjused, vastasel juhul ootab neid hilisema kohtumenetluse käigus karistus, siis tuleb järeldada, et niisugune piirang piirab poolte õigust pöörduda kohtusse, mis on vastuolus direktiivis 2013/11 taotletud eesmärgiga, mida korrati selle artiklis 1. Nimelt ei tohi tarbija võimalikul vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusest loobumisel olla talle ebasoodsaid tagajärgi hagimenetluses, mis käsitleb vahendusmenetluse esemeks olnud või olema pidanud vaidlust.

67 Viimast järeldust toetab ka direktiivi 2013/11 artikli 9 lõike 2 punkti a sõnastus, mis paneb vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlustes, mille eesmärk on vaidluse lahendamine soovituslikku lahendust sisaldava ettepaneku abil, liikmesriikidele kohustuse tagada, et pooltel on igal ajal võimalus menetlusest loobuda, kui menetluse teostamise viis neid ei rahulda.

68 Sama säte täpsustab veel, et kui kaupleja kohustuslik osalemine vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluses on siseriiklike eeskirjadega ette nähtud, on tarbijal ja ainult temal igal ajal õigus seda loobumist kasutada.

69 Järelikult tuleb direktiivi 2013/11 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis annab tarbijatele õiguse vahendusmenetlusest loobuda üksnes siis, kui nad toovad selle otsuse põhjendamiseks mõjuvad põhjused.

70 Seda arvestades tuleb märkida, et kohtuistungil teatas Itaalia valitsus, et kohtu poolt hilisemas hagimenetluses trahvi määramine on ette nähtud vaid juhul, kui vahendusmenetluses jäetakse põhjuseta osalemata, mitte aga siis, kui sellest loobutakse. Sellisel juhul – mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus – ei ole direktiiviga 2013/11 vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis võimaldab tarbijal eelnevas vahendusmenetluses osalemisest keelduda vaid mõjuval põhjusel, kui ta saab sellest piiranguteta loobuda pärast esimest kohtumist vahendajaga.

71 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et:

— direktiivi 2013/11 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu põhikohtuasjas, mis näeb selle direktiivi artikli 2 lõikes 1 viidatud vaidluste puhul ette vahendusmenetluse kasutamise kui samade vaidlustega seotud hagi vastuvõetavuse tingimuse, kui niisugune nõue ei takista pooltel teostada oma õigust pöörduda kohtusse.

— Seevastu tuleb nimetatud direktiivi tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu põhikohtuasjas, mis näeb ette, et niisuguse vahendusmenetluse raames peavad tarbijad kasutama juristi ning nad tohivad vahendusmenetlusest loobuda üksnes siis, kui nad toovad selle otsuse põhjendamiseks mõjuvad põhjused.

Kohtukulud

72 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiivi 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta), tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu põhikohtuasjas, mis näeb selle direktiivi artikli 2 lõikes 1 viidatud vaidluste puhul ette vahendusmenetluse kasutamise kui samade vaidlustega seotud hagi vastuvõetavuse tingimuse, kui niisugune nõue ei takista pooltel teostada oma õigust pöörduda kohtusse.

Seevastu tuleb nimetatud direktiivi tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu põhikohtuasjas, mis näeb ette, et niisuguse vahendusmenetluse raames peavad tarbijad kasutama juristi ning nad tohivad vahendusmenetlusest loobuda üksnes siis, kui nad toovad selle otsuse põhjendamiseks mõjuvad põhjused.

Allkirjad